

Ceyhun Bayramov: "Ölkəmizi beynəlxalq bilik yarışlarında təmsil edən məktəblilərin nəticələrinin ildən-ilə yüksəlməsi bir faktdır"

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov TV-nin "Pressinq" verilişinin qonağı olub. Nazir TV-nin efirində təqdim edilən ictimai müzakirə saatında verilişin aparıcısı Orxan Fikrətoğlu ilə yanaşı APA-nın redaktoru Kəmal Quliyeva, "Azərbaycan məktəbi" jurnalının baş redaktoru Rəhil Nəcəf, "Yeni Müsavat" qəzetinin redaktoru Elad Məmmədli, "Report"un baş redaktoru Murad Əliyevin suallarına cavablandırıb. Nazir müsahibəsində siyasət ulu öndəri Heydər Əliyevin tərfində qoyulan və hazırda Prezident İlham Əliyevin tərfində davam etdirilən uşurlu təhsil islahatlarına nəticələndirən bəhs edib. Həmin müsahibəni təqdim edirik:

Orxan Fikrətoğlu, verilişin aparıcısı: Təhsil cəmiyyətin onuruna sütunudur. Təhsildə aparılan islahatlar və yeniliklər cəmiyyətdə də razılıqla qarşılanırmı? Həmin islahatlardan biri də olimpiadalarla bağlıdır. Olimpiada qalibi olan 300 əgirdə müsabiqəsiz ali təhsil müəssisələrinə qəbul olundu. Siz elə gəlmirmi ki, bu, elə bir hallar ki, həm olimpiada qalibi olmaq istəyirsiniz?

- Fəhsil Nazirliyi olaraq, belə bir ehtimalın reallaşması üçün düünürük. Ancaq olimpiadalara marağın artması faktdır. Olimpiada hərəkət, ölkəmizdə olimpiadaların keçirilməsi və beynəlxalq olimpiadalara hazırlanması və iştirakın uşurla təqdim edilməsi sahəsində həmişəlikli görünüb. Bu il də barədə ölkə ictimaiyyəti məlumatlıdır. Əgirdərin ildən-ilə olimpiadalara marağın artması, sadəcə bu hərəkətə daha çox iştirak qatılmasa deyil, həm də ölkə üzrə və beynəlxalq olimpiadalar da nəticələndirən özünü göstərən Respublika fənn olimpiadalarında və ölkəmizi beynəlxalq bilik yarışlarında təmsil edən məktəblilərin nəticələrinin ildən-ilə yüksəlməsi bir faktdır. Təbii ki, bu, qanunqanunvericilikdə də öz əksini tapmalıdır. Qanunvericiliyin edilməsi dəyişiklik. Təhsil Nazirliyinin təbii bəbbüsü ilə reallaşdırılıb. Bu təbii bəbbüsü göstərən nəyə? Səsəndə mən də cəmiyyətə açıqlamamıq. Və qeyd edim ki, iki məsələni beynəlxalq olimpiadalar və ölkə rəzəsində keçirilən Respublika fənn olimpiadalarından biri-birində ayırmalıyıq. Beynəlxalq olimpiada qalibi nə son dəyişiklikdən öncə də ölkə qanunvericiliyində bəlli bir imtiyaz vardır. Qə Qanunvericiliyin görə beynəlxalq olimpiada qalibi ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən nə qəbul olunmaq imkanına malik idi. Ancaq orda belə bir məhdudiyyət vardı ki, beynəlxalq olimpiada qalibi yalnız qalib olduqlar fənn üzrə müvafiq ixtisaslara imtahanlar qəbul oluna bilərdi. Biz hesab edirik ki, bu, məntiqsizdir. Fikrimizin aydın olması üçün öncə "beynəlxalq olimpiada" nə oldu? Na, diqqət edək. "Beynəlxalq olimpiada" dedikdə yüksək nüfuzlu malik dünyaya və qitə olimpiadalar nəzərdə tutulur. Hansı ki, Azərbaycan qanunvericiliyində də qəbul edilən siyahıda adətən kəsinə tapan həmin beynəlxalq olimpiadaların qalibi nə öz tələbəsi kimi görmək üçün dünyanı nüfuzlu ali məktəbləri ziyarətə girir. Onlar öz tələbəsi kimi görmək üçün ciddi addımlar atır, böyük imtiyazlar verirlər. Bəzə söz, "beynəlxalq olimpiada" dedikdə, ayr-ayr yerlərdə keçirilən müxtəlif səviyyəli olimpiadalardan söhbət getmir. Yəni, dünyanı aparıcı universitetləri mənə bizim də nəzərdə tutduqumuz olimpiadaların qalibi nə öz tələbəsi kimi görmək üçün qəbul aparılır. Belə olan halda, bu cür uşaqların Azərbaycan ali məktəblərinə gəlməsinə həmişə mənə məhdudiyyət qoyulmasa, niyə? Aq desək, məntiqsizlikdir. Statistika bəxsaq görək ki, kəsinə Şinqapurun, Honkonqun, Kanadanın və bəzə ölkələrin aparıcı universitetlərinin tələbələri olur və təhsillərini uşurla bəzə çatdırırlar. Ölkə olimpiadalarına gəlincə, bu olimpiadaların formatı beynəlxalq olimpiadaların formatına uyğunlaşdırılıb. Artıq bir neçə ildir ki, görülməli tədbirlərin nəticəsi həmişəlik cəmiyyətdə, həmişəlik keyfiyyətdə özünü göstərib. Qeyd edim ki, bu dəyişikliyin aparıcı ölkə bir neçə il ərzində Respublika fənn olimpiadaların qalibi nə də ali təhsil müəssisələrinə qəbul zamanı müəyyən imtiyazların təbiiq edilməsi üçün təbii bəbbüsü göstərməyi tələb edirik. Və cəmiyyətə məlumatlıdır. Aparıcı nəticələndirən təbiiq edirik. Ölkə olimpiadaların 8 fənn üzrə keçirilir. Bir neçə il ərzində ölkə olimpiadaların final turunda iştirak edib qalib olan məktəblilərin növbəti təhsil pilləsinə - yəni ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında göstərdikləri nəticələrinə təbiiq edirik. Təbiiq olunan onı göstərdi ki, ölkə olimpiadalarında qalib olan məktəblilərin orta göstəricisi təxminən 650 bəldir. Bu da bizə onu deməyə səs verir ki, onlar istənilən ali təhsil müəssisəsinə qəbul olunacaq səviyyədə yüksək hazırlıqda malikdirlər.

Onlara verilməli bu imtiyaz, sadəcə bir motivasiyadır. Bunu etmədiyimiz halda X-XI sinif səviyyəsinə istedadlı əgirdə olimpiadada iştirakda maraqlı olmur, vaxtın əli təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarına hazırlıqda həsr edirlər. İstedadlı əgirdə? Və motivasiya vermək Azərbaycan cəmiyyəti olaraq bizə yalnız fayda gətirir?

K?mal? Quliyeva, APA-n?n redaktoru: Son iki ild? s?sli?n?n t?nqidi fikirl?rd?n biri t?dris ilinin 2 h?ft? uzad?lmas? m?s?li?sidir. T?hsil Nazirliyi bunu bel? argumendl??dirdi ki, d?rs y?k? a??r oldu?u ????n m?dd?t uzad?lmas?n? Valideynl?rin ?ks? argumendl?is? bundan ibar?tdir ki, d?rs ilinin m?dd?tinin uzad?lmas?na baxmayaraq, may ay?n?n sonuna q?d?r proqram tamamil? yekunla??r v? iki h?ft? u?aqlar m?kt?b? bo?una gedir. Bu bar?d? fikriniz maraql? olard?.

- T?klif edir?m ki, m?s?li?y? iki aspektd?n baxaq. Bir neç? il ?nc? T?hsil Nazirliyinin t???bb?s? il? t?hsil il? 2 h?ft? uzad?l?b. Bu m?dd?td?n n? q?d?rs?m?r?li istifad? etdiyimiz? toxunaca?am. Ancaq ondan ?nc? bir m?lumat? qeyd etm?liy?m. Bu d?yi?iklikd?n ?nc?ki situasiya bar?d? m?lumat h?n birimizd? olsun ki, ?dal?tlil diskussiya apara b?l?k. Y?ni, s?z?ged?n d?yi?ikliyi q?d?r. Az?r baycanda d?rs il? 32 h?ft?lik idi. Bunun ?ox, yoxsa az oldu?unu dem?k ????n dig?r ?lk?l?rl? m?qayis? aparaq?nki?af etmi? ?lk?l?rd? d?rs il? 36-38 h?ft?, b?zil?rind? h?tt? 40-42 h?ft?dir. Ekstriml?ri qoyuram bir k?nara, normal t?hsil m?dd?ti 36-38 h?ft?dir. Bizd? 32 h?ft? olmas? o dem?kdir ki, ?agirdl?rimiz il?rzind? 4-6 h?ft? daha az oxuyurlar. ?umumilikd? g?zl?ntil?r v? standartlar is? bizd? d? ba?qa ?lk?l?rl? eynidir. N?tic? etibar? il? ba?qa ?lk?l?rd? oldu?u kimi, bizim d? ist?yimiz odur ki, m?kt?bi qurtaran yeniyetm? v? g?ncil?rimiz m?yy?n bacar?qlara yiy?l?nsinl?r. Ancaq buna ba?qalar?ndan, orta hesabla g?t?rs?k, 5 h?ft? az oxuyaraq nail olmaq m?mk?n deyil. H?r il 5 h?ft? az oxumaq 11 il ?rzind? 55 h?ft? edir. H?min 55 h?ft?ni ?umumi t?dris m?dd?tin? b?ls?k, burada s?ls?hb?t? 2 akademik ild?n gedir. T?hsil Nazirliyinin m?ntiqi bundan ibar?tdir ki, h?r t?dris ilind? iki h?ft? uzatmaqla ?agirdl?rimiz ????n 11 ild? ?lav? olaraq iki t?dris il? qazan?r?q. T?dris proqram?n?n b?lli bir a??rl??? var. Bunu ?lav? olaraq 22 h?ft?y? b?l?nd?, h?r g?n? d???n proqram azal?r. N?z?r? almal?y?q ki, 32 h?ft?lik t?dris h?ft?si zaman? t?til m?dd?ti 3 ay yar?m idi. ?st?nil?n m?t?x?ssis bunu t?sdiq ed?r ki, t?dris ilinin sonu il? ba?lan???c? aras?nda bu q?d?r uzun m?saf?nin olmas?n?n m?nf?i t?siri var.

X?sus?n, u?aqlar?n?n t?hsilin? az fikir ver?n, t?hsili v? istirah?tini d?zg?n t??kil ed? bilm?y?n ail?l?rd? bunun f?s?f?sadlar? daha ?ox olur. T?dris il? uzad?ld?qda bel?, ?agirdl?rimizin kifay?t q?d?r uzun yay t?till?ri var. Odur ki, birm?nal? olaraq art?q q?bul edilm?lidir ki, 34 h?ft?lik d?rs ilin? q?rar verildikd?n sonra b?t?n proqramlar bu m?dd?t? uy?unla?d?r?l?b, yeni yaz?lan d?rslikl?r 34 h?ft? ????n hesablan?b.

Bu q?rardan ?vv?l haz?rlanan v? h?l? d?yi?dirilm?y?n d?rslikl?rl? ba?l? T?hsil ?nstitutu metodik g?st?ri?l?r haz?rlay?b. H?min g?st?ri?l?rd? m?vcud d?rslikl?rd?n 34 h?ft? ?rzind? nec? istifad? olunaca??na dair t?vsiy?l?r ?ksini t?t?p?b v? h?min g?st?ri?l?r rayon t?hsil ?b?l?rl?, ?h?r t?hsil idar?l?ri vasit?sil? m?kt?bl?r? çatd?r?l?b. Bir s?zl?, m?dd?tin uzad?lmas?n? biz lab?d hesab edirik. Uzad?lan iki h?ft?nin nec? istifad? olunmas?na g?linc?, T?hsil Nazirliyi b?bununla ba?l? m?t?madi monitorinql?r keçirir. Bunu, "H?r yerd? may ay?n?n sonunda proqram bitir", - kimi t?qdim etm?zdim. H?qiq?t ondan ibar?tdir ki, f?rqli m?nz?rl?l?r ortaya ç?x?r. El? m?kt?bl?r var ki, orada t?dris d?zg?n t??kil edilib v? 2 h?ft?d?n tam s?m?r?li istifad? olunur. El? yerl?r d? var ki, orada v?ziyy?tin m?sb?t? do?ru d?yi?m?s?n? ciddi ehtiyac var. T?hsil Nazirliyi olaraq, bu, bizi d???nd?r?r v? bu istiqam?td? m?vafiq t?dbirl?r g?r?l?r. Ancaq g?r?n?r, bu istiqam?td? daha ?ox maarifl?ndirm?y? ehtiyac var. Birm?nal? olaraq q?bul etm?liyik ki, bu d?yi?iklik t?hsilimiz ????n laz?m?d?r. Bu m?s?l?d? T?hsil Nazirliyin? valideynl?rd?n m?lliml?rd?n d?st?k olmal?d?r. ????nki valideyn buna inanmayanda, qar?? ç?xanda, m?s?li? ?agird? d? aqressiya do?urur.

Murad ?liyev, "Report"un ba? redaktoru: Kolleczm?zunlar?n?n ali m?kt?bl?r? birba?a q?bulu m?s?li?sin? toxunmaq ist?yir?m. Raz?yam ki, olimpiada qalibl?ri m?yy?n n?tic?y? nail olmu?, ?z biliyini m?yy?n m?nada t?sdiq edibl?r. Kolleczm?zunlar?n?n m?sabiq?d?nk?nar q?bulu is? bir t?r?fd?n fasil?siz t?hsilin t?min olunmas?na ?rait yarad?rsa, dig?r t?r?fd?n d? ba?qa problem? yol a?mayacaqm?? M?s?l?n, ali t?hsil m?ssisil?rin? s?ni ax?na s?b?b olmayacaqm?? Ham? bilir ki, ali t?hsil m?ssisil?rin? q?bul imtahanlar? il? orta ixtisas t?hsili m?ssisil?rin? q?bul ?rtl?rind? yerl?-g?y q?d?r f?rq var. Art?q bir ?oxlar? ?z ?z ?vlad?n?n ali t?hsil m?ssisil?rin? kollec vasit?sil? q?bul olunmas?na ?mid ed?c?k v? bu da qeyri-b?rab?r r?qab?t m?hiti yaradacaq. Nec? bilirsiniz, g?l?c?kd? h?r hans? problem g?zl?nil?ndirmi?

- Kollec m?zunlar?n?n, biz onlara "subbakalavrlar" deyirik, ali t?hsil mü?ssis?l?rin? müsabiq?d?nk?nar q?bul imkanlar? ali t?hsil? ?lçatanl??? art?r?r, t?hsilin müxt?lif pill?l?ri aras?nda fasil?sizliyi t?min edir. Probleml?r? g?linc?, bu q?rardan önc? veril?n bir s?ra q?rarlar? xat?rlatmaq yerin? dü?r?r. Bel? ki, kollecl?rd? d? ali t?hsild? oldu?u kimi t?hsilin kredit sistemi il? t?l?kili t?min edilib. Bir s?ra kollecl?r ali t?hsil mü?ssis?l?rinin n?zdin? verilib. Kollecl?rl? ali t?hsil mü?ssis?l?rind? olan bir s?ra ox?ar ixtisaslar üzr? proqramlarda uy?unla?d?rmalar h?yata keçirilib. Bu t?dbirl?rd?n sorsonra h?yata keçiril?c?k d?yi?ikliyin ali t?hsil mü?ssis?l?rin? süni ax?n yarad?b-yaratmayaca??n? görm?k üçün prosesin nec? i?l?y?c?yin? baxmaq kifay?tdir. Bel? ki, kollec m?zunu olmas? h?min ??xsini ali m?kt?bd? h?r hans? ixtisas üzr? avtomatik q?bul olunmas?na imkan vermir. Qanunvericilikd? öz ?ksini tapan m?qam ondan ibar?tdir ki, kollec m?zunu olmaq, sad?c? ali t?hsil mü?ssis?sini müvafiq ixtisas üzr? müsabiq?d? i?tirak?n minimal bal?n? t?min edir. Bu da o dem?kdir ki, subbakalavr diplomu müxt?lif ixtisaslar üzr? mü?yy?n olunan ?rti minimal bal? verir. Subbakalavrlar yaln?z o ixtisaslar üzr? ali t?hsil mü?ssis?l?rin? müraci?t ed? bilirl?r ki, h?min ixtisaslar üzr? yüks?k r?qab?t olmay?b v? t?sdiq edil?n q?bul plan?ndan bo? yerl?r qal?b. Y?ni, bu imtiyaz?n verilm?sini, müraci?t ed?n h?r bir subbakalavr?n ist?diyi ixtisas üzr? ali t?hsil mü?ssis?sini q?bul olunaca?? dem?k deyil. Son ill?rin proqnozlar? göst?rir ki, q?bul plan? 90 faiz yerin? yetirilir v? c?mi 3-4 min yer bo? qal?r. T?bii ki, bu, bütün ali m?kt?bl?r v? bütün ixtisaslar üzr? bel? deyil. Keçid bal? 500-d?n yuxar? olan ixtisas üzr? ali t?hsil mü?ssis?sini subbakalavr diplomu il? q?bul olunmaq mümkün deyil. Subbakalavrlar, sad?c? minimal m?s?l?n, 200 bal t?l?b edil?n h?r hans? ixtisas üzr? bo? qalqalan yerl?r? iddia ed? bil?rl?r. Bu yer qane etmirsi, subbakalavr müvafiq qaydada hüququndan istifad? ed?r?k imtahan verib ist?diyi ixtisas üzr? müsabiq?y? qat?la bil?r. Bu d?yi?iklikd?n dan??ark?n dig?r m?qamlar? da qeyd etm?liyi?k. Ç?nk? qanunvericilikd? subbakalavrlar üçün ?lav? bir imtiyaz da n?z?rd? tutulub. Bel? ki, subbakalavr müsabiq?d?nk?nar ali t?hsil mü?ssis?sini q?bul olunub, yaxud imtahan ver?r?k adi qaydada ali t?hsil almaq imkan? ?ld? edibsi, q?bul olundu?u ali t?hsil mü?ssis?sini daha q?sa müdd?td? bitir? bil?r. Bel? ki, ali m?kt?bd? d? kollecd? t?hsil ald??? ox?ar ixtisas üzr? ?ld? etdiyi kreditl?r n?z?r? al?nacaq. Ba?qa bir yenilik is? ondan ibar?tdir ki, h?r hans? s?b?bd?n ali t?hsilini ba?a çatd?ra bilim?y?n ??xs yar?mq? q? t?hsil dövründ? ?ld? etdiyi kreditl? kollec m?zunu ola bil?r. T?utaq ki, 4 illik ali t?hsil dövründ? t?l?b? 240 kredit toplay?r. T?hsil müdd?tind? 180 kredit toplayan ??xs h?r hans? s?b?bd?n t?hsilini yar?mq? q? qoyub v? bunun üz?rind?n mü?yy?n müdd?t keçibsi, t?hsil mü?ssis?sind?n ald??? aray??la kollec q?bul oluna bil?r. Bu halda onun ali m?kt?bd? toplad??? kreditl? kollecd? n?z?r? al?nacaq v? h?min ??xs daha q?sa müdd?td? kolleci bitirib ?m?k bazar?na daxil olacaq. Qanunvericiliy? edil?n bu d?yi?iklikl?r kompleks t?dbirl?rdir v? kollec m?zunlar?n?n ali t?hsil mü?ssis?l?rin? ?lav? imtiyazla q?bul olunmas? h?min t?dbirl?rd?n sad?c? bir biridir. D?ünürük ki, bu il b?zi ixtisaslar üzr? bir neç? min kollec m?zunu onlara veril?n bu hüquqdan istifad? ed? bil?c?k.

El?ad M?mm?dli, "Yeni M?savat" q?zetinin redaktoru: Bu ilin ?n aktual m?s?l?l?rind?n biri d? q?bul v? buraxıl??? imtahanlar?nda f?rqli modelin t?tbiq edilm?sidir. T?bii ki, bu, h?r k?s?n maraqland??? m?s?l?dir. Ç?nk? h?r k?s?n h?yat?na t?sir ed?n d?yi?iklikd?n söhb?t gedir. Odur ki, bu m?s?l?d? t?nqidl?rd? var, t?qdirl?rd? . Siz T?hsil naziri kimi bu m?s?l?nin daha strateji t?rfl?rini bilirsiniz. Yeni format? müvafiq ?m?k bazar? diqt? edir, yoxsa biliyin qiym?tl?ndirilm?sinin yeni al?tl?ri, yeni metodlar??

- D?ünür?m ki, qeyd etdiyiniz h?r iki m?qam?n t?siri var. ?m?k bazar? bar?d? dan???r? qsa, q?bul v? etiraf etm?liyi?k ki, global ?m?k bazar? yeni t?l?bl?r ir?li sürür. ?m?k bazar?nda bir s?ra bacar?qlar?n xüsusi ç?kisi art?r. Yarad?c? t?f?kkürün mövcudlu?u, m?s?l?l?h?lli informasiyan? t?hlil etm?k v? ondan düzgün n?tic? ç?xarmaq, özünü t?qdim etm? v? bir s?ra ba?qa bacar?qlar?n çox böyük d?y?ri var. Eyni zamanda, bir s?ra yenilikl?rin m?hz bu il edilm?si t?sadüfi deyil. 2008-2009-cu t?dris ilind? m?kt?b? ged?n v? t?drisi yeni m?zmunla t?kil edil?n ?agirdl?r bu il m?m?zun olurlar. T?biidir ki, yeni m?zmun yeni qiym?tl?ndirm?ni özünd? ehtiva edir. Onu da qeyd etm?k ist?rdim ki, Azərbaycan dövl?ti olaraq müxt?lif ya? qrupunda olan m?kt?blil?rin müxt?lif bilik v? bacar?qlar?n ?lç?n bir s?ra beyn?lxalq qiym?tl?ndirm?l?rd? t?dqiqatlarda i?tirak edirik. Onlar?n özün?m?xsus ?lçm? meyarlar?, metodlar? var. Bizim Bizim bu bil? t?tbiq edil?n yenilikl?r h?min beyn?lxalq t?dqiqatlarda istifad? olunan yana?malara yax?nla?ma istiqam?tind? ciddi add?mlard?r. Ç?nk? biz o m?qamlar? qiym?tl?ndirm?liyi?k ki, g?ncil?rin h?m t?hsild?, h?m g?l?c?k karyeras?nda rolu olsun. Biz m?hz h?min bacar?qlar? ?lçm?y? b?l?mal?y?q. Bunu etmiriks?, dem?li? öz-özümüzü aldada?d?r? q?y?st?yir?m ki, bu m?s?l?d? T?hsil Nazirliyinin d? yana?mas? ayd?n olsun. Son ill?r keçiril?n test imtahanlar?n?n n?tic?sini ?saslanan statistikada art?m dinamikas? mü?ahid? olunurdu. Bu da t?biidir. Sistem? öyr??ir v? ona haz?rlamaq üsullar? tap?l?r. N?tic?d? göst?ricil?r art?r. Öt?n il 29-n?f?r ?n yüks?k n?tic?ni ?ld? etmi?di, ondan ?vv?l 15 n?f?r... Biz bilirdik ki, bu m?s?l?d? yeniliyin g?tirilm?sinin bir neç? il ?rzind? göst?ricil?r t?siri mütl?q olacaq. Biz onu da anlay?rd?q ki, bu, mü?yy?n m?nada t?hsil t?nqid? h?d?fin? d? çevir? bil?r. Buna baxmayaraq, özümüzü

aldatmamalıyıq və bəzi düürüks ki, qiymətləndirməyə yenilik gətirmək lazımdır, deməli, bunu etmək labüddür. Bu məqamda qeyri-populyar, əgirdlrimizin gələcəyinə təsir edəcək addımlar atmaqdan çəkinməməliyik. Əndiydəki hansı tənlük verilir, onun həllinin 4 yolu göstərilirdi. Artıq əgirdl hazırlanmış tənlük verilmir, situativ tapşırıqlar verilir. Əgirdl həmin situasiyaya uyğun tənlüyü özü yaratmalıdır. Əndi gələlin müqayisə edək. Həyatda biz problemlərdən çəxə? yolu olaraq hazırlanmış tənlük verilir ki, ondan istifadə edib vətəniyətdən çəxəq, yoxsa vətəniyətdən çəxmaq üçün o tənlüyü özümüz yaratmalı oluruq? Yaxud, xarici dillə bəli? indiyədəki dillər qaydalar, zamanlar və s. nənələri olaraq bir sərə tapşırıqlar verilib. Artıq əgirdl bu tapşırıqlara aləb və onlar yerinə yetirə bilirlər. Təbii ki, bunlar da lazımdır. Ancaq əgirdl ingilis dilində verilməyən bir mətni diləyib anlamırsa, yaxud xarici dildə öz fikrini ifadə edə bilmirsə, bu, bizim üçün signal olmalıdır. Yaxud, bizim tələblərimiz yüksək səviyyədə cavab verən əgirdlin təhsilin sonrakı pilləsində problemləri çəxərsə, deməli, bilik və bacarıqlardan ölçülməsində yanaşma dəyişməliyik. Azərbaycan bir neçə il öncə beynəlxalq tədqiqatlarda iştirak edib. Ancaq həmin tədqiqatların nəticələri uzsuz olub. Bu səbəbdən növbəti illərdə həmin tədqiqatlarda iştirakdan imtina edilib. Hesab edirik ki, bu yanaşma doğru deyil. Müəyyən dövr ərzində nəticələrimiz ürəkaçan olmasa belə, bizim həmin tədqiqatlarda iştirak etməz önəmlidir. Bu iştirak nəticəsində zəif cəhətlərimizi aşkar edərkən xərşə, orada olan ölçmə meyarları nə öz ölkədə xili qiymətləndirməyimizdə də tətbiq etməliyik. Ola bilsin ki, o qədər də məhər olmayan bu yolla hansısa uzunmüddətli perspektivdə nəticələri nail ola bilərik.

Rahil Nəcəf, “Azərbaycan məktəbi” jurnalının bə redaktoru: Dövlət sifarişli yerlərin sayı bu il artıb. Bu, ölkədə təhsilin ləçatanlılığına nə dərcə? təsir göstərəcəkm?

- Ötən ilin büdcə paketinin müzakirəsində bu məsələ özəksini tapmışdı. Bunun nəticəsi olaraq 2019-2020-ci illə üçün dövlət sifarişli yerlərin sayı kəskin şəkildə artıb. Ötən il bütün istiqamətlərdə dövlət sifarişli yerlərin sayı 12300 olubsa, bu akademik ildə 20500-ə çatıb. Bu, 1 il ərzində 65 faizdən çox artım deməkdir. Sözsüz ki, bu, daha çox tələbənin dövlət sifarişli hesabına təhsil almasına səbəb olacaq. Onu da qeyd edim ki, hansı bələ dövlət sifarişli yer, ya da ödənişli şəslərlə təhsil düşməsi bir sərə amillərdən aslı olacaq. Burada rəqəbatın, həmin yer uşunda mübarizə aparən tələbələrin sayı, nə qədər yüksək nəticə göstərmələri, ancaq birmənalı olaraq 8 mindən artıq əlavə yerlərin təqdim edilməsi, daha çox tələbənin dövlət vəsaiti hesabına oxumasına şərait yaradacaq. Ali təhsilin ləçatanlığı baxımından bu çox önəmlidir.

Kəmal Quliyeva, APA-nın redaktoru: Zaman göstərdi ki, təhsilin keyfiyyəti ilə yanaşı, valideynləmə məktəblə münasibətinin yaxşılaşdırılması eyni zamanda məktəblin idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi, məktəblərdə psixoloji iştirak təhsilin qarşısında duran ən vacib məsələlərəndir. Təhsil Nazirliyinin bu istiqamətdə hansı planlar var?

- Təhsil Nazirliyi olaraq, çalşırıq ki, tədbirlərimizi məktəblərdə keçirək. Məktəbdə bə verən prosesləri daha düzdüzgün qiymətləndirmək baxımından bu olduqca faydalıdır. Vətəndə iqləbulu məqsədi ilə rayonlara gedəndə çalşırıram ki, vətəndə xərbdərlə qədilməyən bir məktəbdə gedib vətəniyətdən tanış olum. vətəndə hazırlıqlı olan deyil, təsadüfən bə çəkdiyimiz məktəbin gündəlik vətəniyətdəni görmək fərqlimən nəzərni ortaya çəxər. Bunu özüm üçün faydalı format hesab edir və bundan həmi istifadə edirəm. Bu şəkildə ortaya çəxən mənzər nə çox məktəblin rəhbərləri, məktəblin idarəedici faktoru ilə bəli? olur. Odur ki, Təhsil Nazirliyi olaraq məktəblin direktorları nə seçiminə çox böyük önəm veririk. Bu məsələyə çox böyük resurs ayırır, bir neçə mərhələli seçim prosesi həyata keçiririk. Təhsil Nazirliyinin bütün rəhbər heyəti həmin seçimin müxtəlif mərhələlərində mütləq iştirak edirlər. ki eyni səviyyədə olan məktəbdə - oxşar bölgə, oxşar şəraitdə olan təhsil müəssisələrində uşurlu təyinatla uzsuz təyinatın fərqləməktəblərin 1-2 il ərzində nəzər çarpacaq dərəcə? irəliləməsi və ya geriləməsi ilə özünü göstərir. Odur ki, məktəblin rəhbərlərinin seçilməsi bizim üç üçün xüsusi bir proqramdır, xüsusi bir istiqamətdir. Məktəblə valideyn münasibətlərinin formalaşması da olduqca vacibdir. Təhsil Nazirliyi olaraq, bu mesajları çatdırmağa çalşırıq, ictimaiyyətdən fəallıq gözləyirik. Çünki nüfuzlu insanlar nə məktəblərlə gəlmiş, müxtəlif tədbirlərdə iştirak etməsi cəmiyyətdə düzgün signal ötürülməsidir. Valideynin bir ayaşı məktəbdə olmalıdır. Valideynin məktəbdə gəlmiş, tədbirdən tədbir olmamalı, formalı xarakter dəməməlidir. Beynəlxalq tədqiqatların maraqlı xüsusiyyətlərindən biri ondan ibarətdir ki, nəticə ilə yanaşı, göstərilən nəticəyə təsir edən müxtəlif çoxsaylı dəyişənlər bərdə məlumat verirlər. O dəyişənlərdə baxanda əgirdlrin nailiyyətlərini qiymətləndirən zaman onları nə arasındə çoxsaylı korrelyasiyanı müəahidə etməklə olur. Məsələn, valideynlərin

övladlar? il? vaxt keçirməsi, valideynlərin özlərinin təhsilli olması? Ağirdlərin göstəricilərinə nə qədər təsir edir.

Tədqiqatlar göstərir ki, anaların təhsilli olması? Ağirdlərin göstəricilərinə müsbət nəticəyə çox böyük təsir edir. Çünki təhsilli analar övladların təhsilində xüsusi diqqət edir. Ona görə də rayon təhsil şöbələri ilə zaman zaman xüsusi olaraq çatdırılmalı ki, onlar nəyi həmdə valideynlərin təhsil prosesində cəlb edilməsinə yönəlmişdir. Bu, təsdiqlənmiş faktdır. Yenidən sübut etməyə ehtiyac yoxdur ki, Ağirdin nailiyyətlərinə məktəbin, müəllimin və valideynin rolu, demək olar ki, eynidir.

Biz valideyn faktorunu bu prosesə cəlb etməklə resursları mənəvi olaraq yaradan istifadə etmirik. Təsəvvür edin, beynəlxalq bir yarışma keçirilir. Bu yarışmada rəqib ölkə bütün resursları ilə, biz isə resursları mənəvi olaraq yaradırıq. Bu da nəticədir? Təsir etməyə bilməz. Biz həmin zaman Qərbi Avropa ölkələri, Amerika Birləşmiş Ştatlarda təhsil göstəricilərini müəhdid edirik. Burada müəhdid edilən maraqlı bir statistikanı bölümləndirək istəyirəm. Həmin ölkələrdə məktəbə yatan çatmayan uşaqların sayı 5-dən çox kitab oxuyan valideynlərin 60 faiz təklif edir. Yalnız bu vəhdət təmin etməklə biz təhsildə yüksək nəticələrə nail ola bilərik.

Murad Əliyev, "Report"un baş redaktoru: Hər kəsin təsəvvüründə bir müəllim obrazı var. Mənçətin dövrə təhsil almam və müəllimin kadr çatmamasıdır? Səbəbindən bir neçə fənn üzrə dərs deyirdi. Həmin müəllimi diaqnostik qiymətləndirilmədən keçirilsə, bəlkə də uşaqın nəticə göstərən bilməz. Amma onun pedaqoji yanaşması tədris etdiyi bütün fənlərin üzrə dərslərə qarşı həmin birimizi məsuliyyətli olma məcburiyyəti idi. Bu cür müəllimlərin hazırlanması üçün hansı tədbirlər həyata keçirilir? Müəllim hazırlanma nə yerdədir?

--Bütün texnoloji yeniliklər, sürətli inkişaf baxmayaraq təhsildə müəllim əməli həmin zaman bir nömrəli məsələ olaraq qalacaq. Həç bir təhsil sisteminin potensialı onun bütün müəllimlərinin orta səviyyəsinə, yüksək ola bilməz. Bizim üçün bu, əsas prioritetdir. Prezident İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənən "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nda nəzərdə tutulan əsas hədəflərdən biri məhz müəllim əməlidir. Həmin hədəflərin nailiyyətlərinə istiqamətli həyata keçirilən tədbirlər - diaqnostik qiymətləndirilmənin keçirilməsinə start verilməsi, 2015-ci ildən dövlət başçısı cənab İlham Əliyev tərəfindən ümumi təhsil sistemində məktəbə gələn uşaqların təhsiləndirilməsinə bəlaşlanmasında dair sərməcənin verilməsi və 2018-ci ilədək həmin islahatın birinci mərhələsinin həyata keçirilməsi, "Gələcək gəncliyi müəllim" atə qəddünün təsis edilməsi, ixtisasartırma təlimlərinin yeni formatla təklif edilməsi, fərdi yerdəyişmə və iştiraklı mexanizmi və bir sıra başqa amillər dövlət öz üzərinə düşən funksiyalar yerinə yetirdi və həyata keçirilən bu işlərin nəticəsi olaraq son illərdə təhsildə müəllim peşəsinin nüfuzu həmişəyə təklif olundu. Bunu yalnız sözdə deyil, rəqəmlərlə də təsdiqləyə bilərik. Məsələn, müəllimlik peşəsinin birinci sərə seçmələrin sayından bunu aydın görə bilərik. Ötən ilin qış kampaniyasında nəticələrinə əsasən, Azərbaycan məktəbinin 2090 nəfər yüksək, yəni 500-695 bal toplayan məzununu müəllimliyi birinci sərə seçmədi. Azərbaycanın müstəqillik tarixində belə bir göstərici olmamışdır. Mərkəzləşmə qaydada müəllimlərin iştiraklı müsabiqəsinə 300 faizlik artım olub. Ötən il 51 min nəfər elektron qeydiyyatdan keçərək müəllimlərin iştiraklı müsabiqəyə qatıldı. Bu il ötən ilin rəkordu yenilənib. Biz məmnuniyyətli deyə bilərik ki, ölkənin savadlı məzunları müəllimliyə üz tuturlar. Odur ki, bu məsələyə bəli? gələcək böyük nıbbinlik baxa bilərik. Siz burada daha böyük məsələyə toxunursuz. Dediğiniz müəllim obrazı yalnız peşəkarla bəli? deyil. Burada hər kəsin üzərinə düşən vəzifələri var. Dövlət, cəmiyyət, hər bir üzvünün üzərinə düşən böyük funksiyalar var. Burada valideynlərin, həttə medianın çox böyük rolu qeyd edilməlidir. Biz uşağın formalaşmasında müəllimin və valideynin rolunu eyni qiymətləndirməklə bəli? tli yanaşma ortaya qoyduq. Düşünürəm ki, müəllimin də, Ağirdin formalaşmasında valideyn qədər rolu var. Ona görə də, müəllim bərdə dan dan?arkən valideynlərimizin müəllimlərimiz bərdə bəli? dediklərini, necə artırıb etdiklərini xətləməliyəq. Həmin müənasib təntəsidir ki, həmin birimiz öz müəllimlərimiz bərdə qürur hissiylə dan?ır? Sadə bir misal deyim. Məsuliyyətli valideyn ailədə olan fikir ayrılığına baxmayaraq, övladın yannda mübahisə etməz. Çünki bilir ki, hər hansı mübahisə övlad üçün psixoloji travmadır. Eyni zamanda müəllim bərdə dən onun hərəkətlərindən hər hansı narazılıq olsa belə, Ağirdinin yannda dan?maq onunla mübahisə etməklə düzgün deyil. Bunu müəllimlə təklikdə müzakirə etməklə nəticə vermirsən? məktəb rəhbərliyi ilə birgə həll etməklə olar. Ancaq bu narazılıq? Ağirdin yannda müəllimlə mübahisə formasında bürüz vermək olmaz. Mübahisənin nəticəsinə əsaslanmayaraq, zərərçəkən Ağird olacaq. Bu fürsətdən istifadə edərək mediaya da çağırma etməklə istəyirəm. Çünki müəllim obrazının formalaşmasında

median?n rolu ?v?zsizdir. Bizim f?dakar, g?nc mü?llim?rimiz var. Ucqar rayonlarda çal??an g?nc mü?llim?rimiz var. T?hsil Nazirliyi olaraq onlar? h?r zaman d?st?kl?yirik. Ancaq median?n da onlar? müt?madi xat?rlamas?, onlara diqq?t göst?rm?si savadlı?, t?rbiy?li, dünyagörü?lü mü?llim n?sline yeti?m?sini? töhf? ver?r.

El?ad M?mm?dli, “Yeni Müsavat” q?zetinin redaktoru: Bu yax?nlarda bel? bir informasiya oxuduq ki, Azərbaycan Dövl?t Pedaqoji Universiteti Amerikan?n nüfuzlu Corc Va?inqton Universiteti il? ikili diplom proqramı? h?yata keçirm?k ist?yir. Sizc?, bu, ali pedaqoji t?hsilin kurikulumlar?n?n yenil?nm?sini? t?sir ed?c?kmi?

- Biz bir-iki t???bbüsl? ali pedaqoji t?hsilin m?zmununu d?yi?? bilm?rik. Ancaq vacib istiqam?tld?rd? bu kimi t???bbüsl?ri ön?mli hesab edirik. Ona gör?d? laz?mi t?dbirl?r h?yata keçiririk. Qeyd etm?liy?m ki, bu imkan? dövl?t bba?ç?m?z c?nab ?lham ?liyev t?r?find?n 2018-ci ild? imzalanan “Azərbaycan ali t?hsil mü?ssis?l?rind? beyn?lxalq r?r?qab?tliliyin art?r?lmas?üzr? Dövl?t Proqramı?” verir. 2019-2023-cü ill?ri ?hat?ed?n h?min Dövl?t Proqramında dövl?tın müxt?lif d?st?k mexanizml?ri ?ksini tap?b. Onlardan biri dünyanı apar?c? ali t?hsil mü?ssis?l?ri il? ikili diplom proqramları?n?n t?sis edilm?sidir. ?kili diplom proqramları?n?n t?sis edilm?si mür?kk?b prosesdir. ?n ön?mlisi, nüfuzlu xarici ali t?hsil mü?ssis?sind?n söhb?t gedirs?, bunda h?min t?hsil mü?ssis?sinin bunu etm?y? mara?? olmal?d?r. Bizim universitetin potensialı?n? görm?lidir, t?rkilati, m?zmun m?s?l?l?ri h?ll olunmal?d?r. H?min proqram? o standartı uy?un xarici dild? m?nims?y?n t?l?b? kontingenti mü?yy?n edilm?lidir. Bütün bunlar?, o cüml?d?n pedaqoji t?hsilin ?h?h?miyy?tini ?n?z?r? alaraq Corc Va?inqton Universiteti il? magistratura s?viyy?sind? ikili diplom proqramları?n? h?yata keçirilm?si istiqam?tind? i? gedir. Haz?rda ixtisaslaşma mü?yy?n edilir, m?zmun üz?rind? i? gedir. Burada t?ht?hsild? idar?etm?, t?hsild? psixoloji xidmət, t?hsild? standartları t?hsild? qiym?tl?ndirm? v? bax? kimi yüks?k ixtisaslardan söhb?t gedir. Hansı ki, bu istiqam?tld?rd? kadrlar?n haz?rlanmas? istiqam?tind? bizd? böyük ?n?n?l?r yox yoxdur. Bu bax?mdan sözüged?n Dövl?t Proqramına böyük ümid?rl? bax?r?q. Bu Proqram ç?rçiv?sind? Corc Va?inqton Universiteti il? ikili diplom proqramı?n? h?yata keçirilm?si müsb?t n?tic? ver?c?k. Pedaqoji t?hsild?n d?dan??ark?n ali t?hsilin yeni standartları, yeni proqramları bax?m?ndan da pedaqoji t?hsil sah?sini? diqq?t yetiririk. M?lumat verim ki, 2019-cü ilin fevral ayında bakalavriatura s?viyy?si üzr? ali t?hsilin yeni standartları t?sdıq edildi. 2020-2021-ci akademik ilind?n yeni t?snifata uy?un bakalavriaturaya q?bul h?yata keçiril?c?k. Bu bir il ona gör? laz?md?r ki, yeni t?snifata uy?un proqramlar haz?rlansın, m?zmun i?l?nsin. Bel? olan halda bir s?ra yenilik?r n?z?rd? tutulur. M?s?l?n, t?hsil müdd?ti ?rind? t?l?b?l?rin internatura tipli t?hsili planla?d?r?l?r. Y?ni t?l?b?l?r daha uzun müdd?td? m?kt?bl?rd? olacaq, n?z?ri bilik?rd?n bax? t?crüb?sini art?racaq. G?l?c?yin mü?llimind?n dan??r? qsa, onun m?kt?bd? olmas?, m?kt?b ab-havas?n? hiss etm?si, t?crüb?li mü?llim?rin yan?nda yeti?m?si ön?mlidir. Bu, h?m d? t?l?b?l?rin özünü mü?llim kimi hiss edib-etm?si bax?m?ndan çox ön?mlidir. M?zmun v? yana?mada bir s?ra dig?r yenilik?r d? n?z?rd? tutulub. M?s?l?n, bir neç? il önc? az komplektli m?kt?bl?rin problemini h?ll etm?k üçün pedaqoji t?hsild? qo?axtisası? t?hsil? bax?lanıld?. Reallıq ondan ibar?tdir ki, bir s?ra ya?ay?? m?nt?q?l?rimizd? az komplektli m?kt?bl?rimiz var v? orada d?rs yükü norması a?a??d?r. Mü?llim yalnız bir ixtisas üzr? ixtisaslaşsın, orda qalması, ya?aması, d?rs yükü v? m?khaqq?n?n azlı?? kifay?t q?d?r problem yarad?rd?. Ona gör?d? qo?axtisası? t?hsil? bax?lanı?laraq bu yenilik t?biq edildi.

Rahil N?c?f, “Azərbaycan m?kt?bi” jurnalı?n?n bax? redaktoru: “Azərbaycan m?kt?bi” jurnalı?n?n bax? redaktoru: M?kt?bl?r? q?fil ziyar?t?rinizi qeyd etdiniz. Orda mü?ahid? etdiyiniz v?ziyy?t sizi qane edirmi?

- T?dris, t?lim, t?rbiy? prosesini normal ??kild? t?rkil ed?n m?kt?bl?rimiz var. M?kt?bl?rd? ür?kaçan m?nz?r? çox olub. Amma s?mimi etiraf edirəm ki, ?ksini d? görmü?ük. Uzun ill?rin dinamikasına n?z?r yetirnd? görürs?n ki, m?kt?bl?rd? möcüz? bax? vermir. Günd?lik h?yatda s?liq-s?hman, qayda-qanun, i?? ciddi yana?ma olan yerd? n?tic? d? olur. Proses düzgün t?rkil olunmayan yerld? is? n?tic?ld? axsaman? görürsünüz. H?r bir sistemin gücü onun ?n y yax?? v? ?n z?if t?rkilatı?n?n arasındakı f?rqin minimuma endirilm?sidir. Bizim yax?? m?kt?bl?rimiz d? var. Ancaq il?imiz n?tic?si o olmal?d?r ki, yax?? m?kt?bl?rimizl? z?if n?tic? göst?r?n m?kt?bl?rimiz aras?nda uçurum olmas?n. F?rq azalmalıdır. Ölk? t?hsilinin inki?afına daim xüsusi diqq?t v? qay?? göst?r?n möht?r?m Prezidentimiz İlham ?liyev t?r?find?n 2013-cü ild? q?bul edil?n “Azərbaycan Respublikasında t?hsilin inki?afı üzr? Dövl?t Strategiyası”na ?saslanıb h?yata keçiril?n kompleks t?dbirl?rin n?tic?sind? pedaqoji ixtisaslar? seç?n yüks?k ballı abituriyent?rin

sayın artmışdır. Qeyd etdik. Bu, 6 il ərzində olan nəticədir. Hansı ki, buna əvvəlki dövrlərdə rast gəlinmirdi. Ancaq özümüzə sual versək ki, bu faktorun məktəb təhsilində rolu nədən ibarətdir, cavab belə olacaq ki, heç nə. Çünki həmin insanlar hələ oxumalı, təcrübə toplamalı, məktəbə gəlmişdirlər. Təsəvvür edin, 2013-cü ildə başlayan 12-14 illik sonrakı nəticəni verəcəyəm. Bir sözlə, elə yeniliklər var ki, onları nəticə verməsi üçün zaman faktoru önəmlidir.

O. Orxan Fikrətoğlu, verilişin aparıcısı: Dörsliklər haqqında sual, bilirəm ki, sizin üçün də aktualdır. Təsəvvür edin, III sinifdərsliyində verilən tapşırıqları valideyn belə həll edə bilmir. Dörsliklər haqqında hansı işlər aparılır?

- B. Burada bir neçə məqamla bağlı düşməliyik. Qeyd etdiyim kimi, 2008-2009-cu tədris ilində yeni məzmunla keçdik. Bu, özündə dərsliklərin tamamilə yenilənməsini ehtiva etdi. Prosesin nəticəsi olaraq 300-dən artıq yeni məzmunla uyğun dərsliklər yaradıldı. Onlar bu gün istifadədədir. Bu, böyük göstərici, təhsil sisteminin nailiyyətidir. Qeyd edirəm ki, digər məsələlərdə olduğu kimi, dərsliklərin keyfiyyəti məsələsində zaman faktoru önəmlidir. Proses bar-bərabər deyil, bəzi təhsil Nazirliyi olaraq biz dərsliyin yaradılmasında prosesini təkil edirik. Dərsliyin yaradılmasında müəllimlər, çox oxşar, çoxmüxtəlif bir prosesdir. Təhsil Nazirliyi siniflər üzrə dərsliklər yaradılmasında sifariş edir. Məvcud kurikulumlar, standartlara uyğun olaraq müəllimlər qrupları haqqında dərslik komplektlərini yaradacaq qiymətləndirməyə təqdim edirlər. Qiymətləndirməni təhsil Nazirliyi təkil etsə də, müxtəlif qurumlar həyata keçirir. Təhsil Nazirliyi yanındaictimai fəra statusunda olan Dərsliklərin qiymətləndirilməsi fərasında Dövlət təmtəhanı Mərkəzinin ekspert qrupları, pedaqoji kafedraları olan ali təhsil müəssisələrində qiymətləndirmə meydanlarına uyğun olaraq qiymətləndirir. Bu məqsədlə ballar müəyyən edilir, tövsiyələr, rəylər verilir və orta bal əsasında qalib dərslik müəyyən olunur. Bundan sonra həmin dərsliklər AMEA-nın müvafiq institutlarına gedir. Burada hər hansı elmi sahənin olub-olmaması yoxlanılır. Toplanan bütün rəylər qalib olmu və dərsliyin müəllim qrupuna təqdim edilir. Onlar bu rəyləri dərslik komplektində nəzərə alırlar. Nəzərə alınmayan rəylər haqqında qərar isə əsaslandırılır. Bütün bu proses son illərin yenilənlikləridir. Bundan sonrakı mərhələdə qalib olan, ancaq təsdiq və çap olunmamış dərslik bu məqsədlə üçün yaradılma elektron portala yerləşdirilir və bildirilir ki, dərslik növbəti tədris ilində istifadə olunacaq. Beləliklə, dərslik ictimai müzakirəyə çıxarılır. Bu zaman təcrübəli müəllimlərdən faydalı rəylər daxil olur, onları qeydiyyata aparılır, həmin rəylərin hamısı müəllim qrupuna təqdim edilir. Dərsliyin özündə çox yazmışam, rəylər əsaslandırılmışlar məvcuddur. Hər biri ilə haqqında müəllim qrupunun rəyi əsaslandırılmışdır. Bundan sonra dərslik formalaşdırılır. Bir dərsliyin formalaşması üçün bir qrupun və ya şəxsin peşəkar olması kifayət deyil. Burada hər bir qurumun, şəxsin - müəllim, ekspert, elmi rəyçi, ictimaiyyət nümayəndəsi, pedaqoqlar olsun - hər birinin dərsliyin hazırlanmasında öz töhfələri var. Məktəbdərsliyin yaradılmasında çox müəllimlər prosesidir. Dərslik yaranan qrup nəinki həmin fənnin məzmununu, uşaqlar psixologiyasını, bütövlükdə məktəb proqramını, digər fənlərin proqramlarını bilməlidir. Çünki fənlər arasında integrasiya təmin edilməlidir. Tutaq ki, fizikadan bir mövzunu riyaziyyat həmin sahəyə çatmaybsa dərsliyi əsala bilməzsəniz. Say baxımından bütün proqrama uyğun olaraq bütün dərslikləri artıq yaradılıb. Yəni, minimal dərsliklər təminat məsələsi artıq həll edilib. Hesab edirik ki, dərsliklərin yaradılmasında, təkmilləşdirilməsi, keyfiyyətinin artırılması bir prosesdir. Bu prosesdə müəllimlər də təkmilləşir. Təkil edirik ki, maraqlanan şəxs 10-15 il öncə Azərbaycan məktəbində eyni fənn üzrə olan dərsliyi götürüb indiki ilə müqayisə etsin. Düşünürəm ki, müqayisə zamanı fərqi həətə qeyri-peşəkarlar belə aydın görəçək. Cəmiyyət olaraq müsbət dəyərlilikləri çox qəsa zamanda görmək istəyirik. Əsəslər olsun ki, bu hər zaman mümkün olmur. Dərsliklər haqqında rəylər çoxdur, müxtəlifdir. Dəli nəminə onu da qeyd etməliyik ki, bir çox hallarda xüsusi olaraq müxtəlif media qurumlarında da uyunsuzluqlarla haqqında paylaşımlar olur. Qeyd etməliyəm ki, həmin paylaşımların böyük bir qismi hazırda istifadədə olan dərsliklərə aid deyil. Kiminsə yaratdığını əlavə tədris resurslarıdır. Bu, dediyim həmin prosesdə keçmi dərslik deyil. Bir çox hallarda həətə Azərbaycan Azərbaycanda istifadə edilən tədris resursu belə olmur. Belə faktlar da var. Ancaq dərsliklərin daha da təkmilləşdirilməsi təhtiyac var və bu proses davam etməlidir. Vurulanda kimi, artıq bütün fənlər üzrə yeni proqrama uyğun dərsliklər yaradılır. Bu, bizə imkan verir ki, bəli bir zamanda yeni yanaşmaya uyğun olaraq bir sahə təhtiyat dərslikləri yaradaq. Artıq iki ildir bu proses başlandı. q. bəli siniflər üzrə nə vacib, prioritet fənlərdən - ana dili, riyaziyyat, xarici dil fənlərindən başlandı. Həmin dərsliklər 1 il ərzində, təhtiyac olarsa, 2 il ərzində pilotajdan keçir. Azərbaycanın 100 məktəbdə həyata keçirilən pilotajlar zamanı nəzərə alınan rəylər tövsiyələr daha təkmil dərsliklərin yaradılmasına öz töhfəsini verəcəyəm. Təhtiyat dərsliklər özünü doğruldandan sonra digər dərslikləri dəvəz edəcəyəm və məzmunun yenilənməsi baxımından həmiyyətli irəliləyiş, inkişaf sahəbəbə olacaq. Bəli dərsliklər, xüsusi olaraq xarici dil dərslikləri ilə haqqında dünyanın aparıcı nəriyyətləri ilə mədəniyyətə haqqında məniyyətlərin mütəxəssislərini xarici dil dərsliklərinin hazırlanmasına cəlb edirik. Düşünürəm ki, bunun da çox müsbət nəticəsi olacaq. Qeyd edirəm ki, Təhsil Nazirliyinin dərsliklər haqqında elektron resurslarında ötən illə müqayisədə baxanda istifadəçi sayı dəfələrlə artıb. Bu, əlavə bir üstünlük, əlavə bir imkandır. Yəni, hər zaman dərsliyi özünüzlə aparmamaq imkanı varmıdır. Elektron dərsliklərin üstünlüyü həmi də ondadır ki, biz bir çox hallarda onları zənginləşdirə bilərik. Məsələn,

dillə bağlı olan dərslərlə qulaq asmaq mümkündür. Yaxud laboratoriya görüntüləri dərslərlə integrasiya edilir. Nəticədə zənginləşdirilmiş dərslərimizin sayı da artır. Bu da təgirdlərin həmişə dərslərlə müraciət etməyə maraqlarının artması istiqamətində də müsbət iştirak edir və biz bunun artıq ilkin nəticəsini görürük.

[“Azərbaycan müəllimi” qəzeti](#)